

MEMÒRIA ANUAL 2018

ARXIU DEL PORT

Arxiu del Port de Tarragona

Archivo del Port de Tarragona

1. ELS FONS DOCUMENTALS

1.1. La digitalització

L'any 2018 s'ha passat a format digital una segona remesa **dels llibres de Certificats i lliuraments** del Fons de la **Junta Protectora de les Obres del Port de Tarragona**, organisme que s'encarregà de la gestió portuària tarragonina entre els anys 1790 i 1836. Concretament, són 39 volums, i **20.603 imatges**

digitals dels anys 1805 al 1818, en els quals queda reflectida l'activitat econòmica del Port de Tarragona de l'època, en forma de dos documents bàsics: els certificats i els lliuraments, encara que també hi trobem **llistes de les revistes diàries que passaven als presidaris que treballaven a les obres**, per exemple, o factures diverses de proveïdors.

Aquesta sèrie de Certificats i Lliuraments és molt completa, només falten els anys de 1810 al 1813, època de la Guerra del Francès; es preveu per a l'any 2019 finalitzar la digitalització dels anys que resten de manera que tota la sèrie documental estigui **disponible en línia** a través de

la **pàgina web del Port de Tarragona** a l'apartat d'**Arxiu Digital** que l'any 2018 va tenir **1.743 visites**.

1.2. Les transferències de documentació

Durant aquest any s'han rebut 5 transferències de documentació administrativa, fet que ha comportat l'**ingrés de 164 caixes d'arxiu i 18,86 metres lineals més d'espai ocupat**, que en total arriba a la xifra de 2.549,02 metres lineals repartits entre els 9 dipòsits de documentació dels edificis que gestiona l'Arxiu, el del carrer del Mar i la seu central de la plaça dels Carros.

1.3. Els préstecs i les consultes

El nombre de consultes, tant presencials com no presencials, ha estat de 134 en aquest any 2018, els documents consultats, 336 i 548 les reproduccions dutes a terme. Cal destacar, pel que fa a les reproduccions, que la tendència apuntada en altres anys sobre l'augment de la còpia digital, en aquest 2018, podem afirmar que està plenament consolidada, perquè el 92% de còpies servides han estat en format digital, restant en paper un ínfim percentatge del 8%. Pel que fa als préstecs de documents se n'han fet 65.

A aquestes xifres, però, cal sumar-hi les **1.743** visites als documents digitals publicats a la pàgina web que acabarien de completar el nombre de consultes i gestions realitzades amb documents dipositats al nostre Arxiu.

1.4. Donacions de documents

En l'últim trimestre de l'any el doctor en Història Enric Olivé Serret va fer cessió al nostre Arxiu de diverses monografies antigues com la Memoria sobre los actos mas importantes de la junta de Obras del Puerto de Tarragona desde que se publicó la última memoria en 30 de junio de 1871 al 30 de junio de 1883, publicada a Tarragona l'any 1883, o la Estadística General del comercio de cabotaje entre los puertos de la Península e Islas Baleares de l'any 1859.

També 33 fotografies han estat cedides i han passat a formar part de la Fototeca.

Agraïm el seu gest a totes les persones donants: Enric Olivé, Rafael Vidal, Josep Ignasi Boada i a Carmen Bosqué.

1.5. Restauració de documents

Aquest any 2018 s'ha restaurat una fotografia antiga, concretament una vista del Port de finals del segle XIX que està exposada habitualment a la Sala de Consulta del nostre centre. La imatge en qüestió és de mida gran i s'han hagut d'executar tasques de restitució en una de les cantonades molt malmesa pels xilòfags; a banda, s'ha procedit a la seva neteja i a la consolidació del suport, així com al muntatge del document amb materials de conservació.

2. EL FONS D'IMATGES

En l'actualitat, **11.953 fotografies registrades i digitalitzades formen part de la Fototeca de l'Arxiu del Port**, disponible en línia a través de la pàgina web del Port de Tarragona amb un volum considerable de consultes, concretament 309 (via web) comptades aquest any 2018, 1.329 cerques a la base de dades, 726 fotos seleccionades, 58 peticions rebudes i 546 imatges servides. També s'han tramitat 170 consultes fora de la pàgina web.

Hem rebut 33 fotografies que via donació han passat a formar part de la Fototeca: **15 van ser cedides per Carmen Bosqué Ibañez, 5 per Ignasi Boada i 13 per Rafael Vidal.**

3. LA BIBLIOTECA I L'HEMEROTECA

La Biblioteca Auxiliar de l'Arxiu compta en l'actualitat amb 9.378 volums, dels quals 119 són en format digital, i la resta, en suport paper; el seu catàleg, que està disponible en línia a través de la pàgina web, ha tingut 36.767 visites, de les quals gairebé 500, visitaven per primer cop la pàgina.

Fruit dels acords d'intercanvi que tenim establerts amb institucions i entitats, **la Biblioteca ha incorporat 98 noves publicacions**, i s'han establert nous acords amb 7 noves entitats com la Fundación Anastasio de Gracia-Fitel, l'Arxiu Històric de Gandía, l'Archivo General Fotográfico de la Diputación de València o l'Archivo Histórico Provincial de Álava.

Quant als descatalogats i duplicats, als quals des de fa uns anys donem sortida via donació-intercanvi amb altres centres, durant l'any 2018 **han estat 400 els llibres enviats a altres institucions i entitats.**

L'Hemeroteca compta amb 440 capçaleres entre revistes i diaris de temàtica marítima i portuària. S'ha iniciat i pràcticament s'ha finalitzat aquest any 2018 la tasca de revisió i de traspàs de dades a l'aplicació en línia de la Biblioteca, de manera que ja es pot consultar per Internet en una sola eina des de la qual es gestiona Hemeroteca i Biblioteca.

Aquest any **s'ha donat sortida a 168 exemplars de números duplicats o descatalogats**, a través de llistes periòdiques que s'envien a altres centres potencialment interessats, com les biblioteques universitàries i portuàries o les hemeroteques de la ciutat, una bona feina que potencia les relacions entre centres i a més optimitza recursos.

4. EL PREMI D'INVESTIGACIÓ

El 2018 l'Autoritat Portuària de Tarragona i l'Arxiu del Port de Tarragona van convocar la **vuitena edició del Premi d'Investigació Port de Tarragona**. El termini de presentació dels treballs va finalitzar el mes de novembre. S'hi van presentar sis projectes que seran avaluats pel jurat que es reunirà per emetre veredicte a finals del mes de gener de 2019.

En aquest mateix mes de gener, dins dels actes que commemoren el final de la Guerra Civil a Tarragona, serà **presentat el llibre de Sergio Serrano Sánchez**, guanyador del VII Premi d'Investigació Port de Tarragona i que porta per títol: **Les obres al port de Tarragona durant la postguerra (1939-1952). Reconstrucció i eixamplament en temps difícils.**

5. LA DIFUSIÓ I LA DIVULGACIÓ

Un dels principals objectius que tenim i potenciem des de l'Arxiu del Port des de la seva fundació l'any 1990 és la difusió i la divulgació dels nostres fons i les nostres activitats. Durant l'any 2018 hem dut a terme les següents propostes:

5.1. Articles i textos

- Redacció de la Memòria de l'Arxiu 2018.
- Redacció de la Memòria de sostenibilitat 2018.
- Entrevista a la revista Baalberit, núm. 7 del mes de febrer publicada per la Universidad Carlos III amb el títol: "El Archivo del Puerto de Tarragona, el pionero de los archivos portuarios".
- Presentació de la ponència: "El rol dels arxius en la generació de coneixement" a les **Jornades Arxius i Educació** organitzades per la Universitat de Barcelona.

5.2. Els dimarts a l'Arxiu

En el primer trimestre organitzarem un taller a càrrec de Susanna Muriel, arxivera especialitzada en col·leccions fotogràfiques. Amb el nom d'**Arxiver domèstic**.

Organitza i conserva el teu arxiu familiar, el taller, de 8 hores de durada i estructurat en tres sessions, aplegà a 17 persones a les quals es va iniciar en el treball professional dels arxivers. A partir d'unes pautes bàsiques per a l'organització, classificació, ordenació i documentació de les fotografies que es guarden en els arxius familiars, s'ensenyà a elaborar un àlbum de conservació amb un kit de material pertinent que es lliurà a les persones assistents.

També vàrem organitzar dues **rutes guiades**. La primera va tenir lloc el dia 9 de maig i fou conduïda per Ramon Aloguin. La ruta portà per nom **Les escales del mar**, com el llibre publicat el mateix any pel Port de Tarragona, i dugué a les persones assistents pels carrers que posen en comunicació, a través d'escales, la Part Alta amb la Part Baixa de la ciutat de Tarragona. En Ramon Aloguin explicà la història que ha envoltat la construcció, sovint accidentada, d'aquestes escales, i el paper que el Port de Tarragona ha jugat

indirectament en l'urbanisme de la Part Baixa de la ciutat. Hi assistiren 33 persones.

La segona ruta, **Els presos i el Port de Tarragona**, va anar a càrrec de Montserrat Gisbert Bel qui el dia 18 d'octubre amb 35 persones assistents, les conduí per diferents indrets de la ciutat que tenen a veure amb la història dels presos portuaris. L'objectiu era acostar al públic una època històrica transcendent per a la ciutat de Tarragona com va ser la construcció del port modern i el paper que hi va jugar la població penal.

Els secrets de l'Arxiu

Amb motiu del **Dia Internacional dels Arxius**, que se celebra cada any el 9 de juny, l'Arxiu del Port de Tarragona, organitzà una nova activitat titulada Els secrets de l'Arxiu. Rat Cebrián, mestra, filòloga i conta-contes, va ser l'encarregada de conduir aquesta acció de difusió adreçada al públic familiar amb infants de fins a 12 anys.

L'activitat consisteix en una visita teatralitzada amb un personatge vinculat a la història del Port de Tarragona i dos tallers: **La meva família i jo i Un lloc per a cada cosa**. L'objectiu no és altre que posar en valor la tasca que es fa en els arxius, tant d'ordenació i classificació dels documents, com de preservació i difusió de la memòria de les institucions.

Ha estat aquesta una nova aposta de difusió adreçada a un sector de públic que, fins fa poc, no ha estat habitual en els arxius, però que amb aquesta nova activitat es pretén

fidelitzar.

Es van fer dues sessions de l'activitat, el dissabte 9 de juny i el diumenge 10 i es va tornar a repetir el **Dia Marítim Mundial**, el 29 de setembre i el **Dia Internacional del Nen**, el 18 de novembre.

Les quatre sessions van aplegar 138 persones entre petits i grans i tothom va gaudir tant de la visita teatralitzada amb el personatge de Maria de Castellarnau que mostrà els secrets de l'Arxiu, com dels tallers orientats als infants amb l'objectiu d'aprendre a fer un arbre genealògic el primer, i reiterar el concepte de l'ordre i la classificació, tan vitals en un centre d'arxiu.

5.3. Canals socials

Els canals socials continuen sent els mitjans de difusió més consolidats i de referència del nostre centre a banda de la pàgina web.

La **pàgina de Facebook** compta amb **1.879 m'agrada** i l'estadística de vistes d'articles continua sent molt considerable; s'ha assolit en aquest any 2018 una **cota màxima de 3.386 vistes o impressions d'una sola entrada**. Pel que fa al **grup de Facebook Archivos Portuarios** actualment està format per 341 membres.

El **compte de Twitter** té 1.228 seguidors i **71.400 impressions** dels tuits efectuats; el top tuit de 2018 ha tingut 1.448 impressions.

Al **canal Pinterest** hi tenim 227 seguidors i **2.095 pins o imatges** repartides en 14 taulers temàtics: fars, vaixells, museus marítims, Port de Tarragona, ports o activitats de l'Arxiu.

Instagram té 574 seguidors i 217 publicacions d'imatges de documents o activitats organitzades pel nostre centre.

5.4. Arxiportus. El blog de l'Arxiu del Port de Tarragona

En el blog Arxiportus **s'hi han fet 55 entrades i ha tingut 31.942 visites**. Es difon a través de Facebook, Twitter i Instagram.

L'entrada més vista continua sent Embarcats per a morir. **Enviament de tropes a la Guerra del Rif des del Port de Tarragona, un testimoni audiovisual** que ha tingut **973 vistes**, i que publicarem el 27 d'octubre de 2017 amb motiu de la celebració del Dia Mundial del Patrimoni Audiovisual.

6. LES PUBLICACIONS

L'Arxiu del Port ha col·laborat amb el Servei de Publicacions del Port de Tarragona en les següents accions durant l'any 2018:

-El 16 de gener, en el marc dels actes de commemoració del final de la Guerra Civil a Tarragona, es presentà el llibre d'Àngel Archilla: **Les actes de la Comissaria de Defensa Militar de Tarragona, 1937**.

-El 22 de febrer s'organitzà la **presentació del llibre** Patrons i pilots de la Marina Mercant de Tarragona segon terç del segle XIX de **Josep Maria Sanet Jové**.

-El 20 de març fou el torn del llibre de Ramon Aloguin: **Les escales del Mar. Les vies de comunicació de vianants entre la Part Alta i la Part Baixa de Tarragona en els darrers cent cinquanta anys**, editat pel Servei de Publicacions del Port de Tarragona.

-El 10 d'abril es presentà el llibre de **Josep Pitarch López**, Apuntes para una historia naval del Puerto de Los Alfaques (1400-1992).

-Com cada any, el 23 d'abril, vàrem estar presents a la Rambla de Tarragona per presentar les darreres publicacions en el marc de la **Diada de Sant Jordi**.

-En qualitat de membres del jurat participàrem en la cinquena edició del **Premi de Narrativa Curta del Port de Tarragona** al qual optaren 87 treballs. Els guardons van ser lliurats el 14 de juny.

-El 27 de setembre al Teatret del Serrallo es presentà el llibre **El Serrallo, origen del nom del barri de pescadors de Tarragona** de **Vicent M. Garcia Llopis**.

7. LES COL·LABORACIONS I ASSESSORAMENTS

- **Amb el Servei de Publicacions del Port:** suport en l'edició, difusió i distribució de diversos llibres publicats durant l'any.
- **Amb la Direcció de Comunicació i Imatge de l'APT:** participació en el Grup de Qualitat del web del Port de Tarragona i amb el de Xarxes Socials.
- **Amb la Direcció de Sistemes d'Informació de l'APT:** integració i participació activa dins l'equip Digitals per a la implantació de l'Office 365 a l'organització, elaboració de càpsules

temàtiques de diferents eines (Teams, Sharepoint, Onedrive), Pla Digital, creació Arxiu Teams, directrius per a arxivar documentació al SharePoint, etc.

- **Amb la URV:** Presentació dels resultats de la recerca al Serrallo dels estudiants del Màster en Antropologia Urbana, Migracions i Intervenció Social que va tenir lloc al Teatre del Serrallo el dia 7 de febrer.

- **Amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya,** preparació i tramesa de dades per a l'elaboració de l'**Estadística d'Arxius** 2017.

- **Amb la revista Fet a Tarragona:** participació en el número 33 titulat "En mans de dones", concretament en l'article de Ricard Lahoz La cultura busca nous públics.

- **Amb la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya** es procedí a l'actualització de la informació del Cercador d'arxius de Catalunya.

- **Amb la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica:** participació en la XV Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica que va tenir lloc a Tarragona els dies 8, 9 i 10 de novembre. Una de les sessions, concretament la dedicada a Martí Franquès i a Antoni Quintana Marí, es desenvolupà a la sala d'actes de l'Autoritat Portuària. Acabada la sessió es procedí a la reinauguració de la placa commemorativa que es troba al Dic de Llevant i seguidament les persones participants es van traslladar a la seu de l'Arxiu on van poder gaudir d'una visita teatralitzada amb el capità Apodaca.

8. LES VISITES

-Escola d'Adults d'Alcover. Visita amb el capità Apodaca, 20 de març, **26 alumnes**.

-Universitat Rovira i Virgili, Arxivística, 5 d'abril, **29 alumnes**.

-Institut Andreu Nin, 18 d'abril, **20 alumnes**.

-Institut Baix Camp, Gestió Administrativa, visita amb el capità Apodaca, 25 d'octubre, **45 persones**.

-Associació de Veïns del Barri del Port, visita amb el capità Apodaca, 28 d'octubre, **40 persones**.

-Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica. Visita amb el capità Apodaca, 9 de novembre, **50 persones**.

9. LA FORMACIÓ DEL PERSONAL

El personal adscrit a l'Arxiu ha participat aquest any 2018 en els següents cursos i jornades, tant organitzats per l'Autoritat Portuària, com per altres entitats:

- Novetats al Reglament Europeu de Protecció de Dades, Autoritat Portuària de Tarragona.
- Formació Adobe DC Pro, Autoritat Portuària de Tarragona
- Jornada Educació i Arxius, Universitat de Barcelona
- Pla d'Emergència de l'APT, Autoritat Portuària de Tarragona
- Excel Intermedi, Autoritat Portuària de Tarragona
- Curs teòric-pràctic d'extinció d'incendis, PREVENPORT

10. PERSONAL EN PRÀCTIQUES

Fins al mes de maig de 2018 vàrem comptar amb la col·laboració de Noemí Navarro Espada gràcies a un conveni subscrit amb la Fundació de la URV, amb l'objectiu de dur a terme un projecte d'investigació que consisteix a fer un buidatge exhaustiu de tots els expedients de personal i llistes de jornals de persones que han treballat a la Junta d'Obres del Port de Tarragona i a l'Autoritat Portuària de Tarragona. En el mes d'octubre es va reactivar aquesta col·laboració que tindrà una durada de 12 mesos més.

11. L'ARXIU EN XIFRES

- Pàgina web: 5.224 visites
- L'Arxiu Digital: 1.743 visites
- Consultes presencials: 134
- Documentació consultada: 336
- Préstecs de Documentació i Biblioteca: 65
- Consultes Arxiu Fotogràfic: 537
- Documents reproduïts: 597
- **Documents digitalitzats: 20.603 pàgines**
- Metres lineals ocupats: 2.549,02
- Unitats d'instal·lació: 17.585
- **Consultes catàleg Biblioteca: 36.767**
- **Assistència de públic en actes organitzats per l'Arxiu: 713 persones**

Canals socials

- **Facebook:** 1.879 seguidors
- **Grup de Facebook Archivos Portuarios:** 341 membres
- **Twitter:** 71.400 impressions i 1.228 seguidors
- **Pinterest:** 14 taulers, 2.095 pins i 227 seguidors
- **Instagram:** 574 seguidors, 217 publicacions
- **Arxiportus.** El blog de l'Arxiu del Port de Tarragona: 55 entrades, 31.942 visites

Marítims, 17/01/2018

Exposición «#tumediacara»

El Tínglado 1 del Moll de Costa del puerto de Tarragona acogerá desde finales de semana la exposición «#tumediacara», de Antonio Guerra y Rosa de Gabriel. La muestra será inaugurada por Josep Andreu, presidente de la Autoridad Portuaria.

La exposición «#tumediacara» es una acción que, desde el arte, desde la fotografía y el dibujo, pretende remover los prejuicios que se establecen en torno a las relaciones que, en el ámbito de la discapacidad se configuran entre las personas, difuminando las barreras que se generan para la comprensión de un mundo como el de los niños y niñas que presentan trastornos del espectro autista.

Novedades editoriales

«Les actes de la Comissaria de Defensa Militar de Tarragona, 1937»

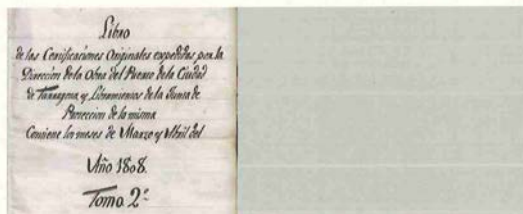
Ayer martes se presentó en la sala de actos del Archivo del puerto de Tarragona el libro «Les actes de la Comissaria de Defensa Militar de Tarragona», escrito por Àngel Archilla. El acto contó con la asistencia de Josep Andreu, presidente del puerto de Tarragona, y del decano de la Facultat de Lletres de la Universitat Rovira i Virgili.

Esta obra aporta documentación inédita sobre la estructura militar que la Generalitat creó al inicio de la Guerra Civil hasta la disolución de la Conselleria de Defensa de la Generalitat.

Tot Tarragona, 23.05.2018

Nous documents digitalitzats del Fons de la Junta Protectora de les Obres del Port

Aquest any 2018 s'han passat a format digital uns quants anys més dels llibres de Certificats i lliuraments del Fons de la Junta Protectora de les Obres del Port de Tarragona, organisme que s'encarrega de la gestió portuària tarragonina entre els anys 1790 i 1836.

Es tracta de 39 volums, dels anys 1805 al 1818, en els quals queda reflectida l'activitat econòmica del Port de Tarragona, en forma de dos documents bàsics: els certificats i els lliuraments, encara que també hi trobem llistes de les revistes diàries que es feien als presidiaris que treballaven a les obres, per exemple, o factures de diversos proveïdors.

La sèrie de Certificats i Lliuraments és molt completa, només falten els anys de 1810 al 1813, època de la Guerra del Francès, que afectà greument la ciutat de Tarragona.

En total unes 20.603 imatges digitals disponibles en línia a la pàgina web del Port de Tarragona a l'apartat Arxius Digital.

La digitalització de documents en els arxius té una doble finalitat: multiplicar la seva difusió i preservar-los de la manipulació directa per part de les persones usuàries i del personal que hi treballa.

SANT JORDI

Pitarch escriu la història del port dels Alfacs i la visita del pintor Velázquez

L'autor del llibre recopila dades de gran interès d'un llarg període que va iniciar-se el 1400

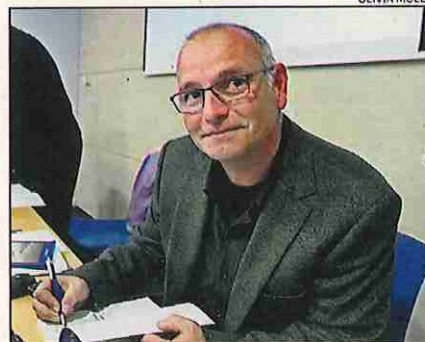
Carlos Gosalbez

L'historiador i periodista de la Ràpita Josep Pitarch va presentar ahir, a l'Arxiu del Port, un llibre imprescindible per saber més del gran port que va poder acollir les Terres de l'Ebre i que mai va arribar a fer-se realitat. *Apuntes para una historia naval del pu-*

erto de los Alfaques (1400-1992) és el resultat de notes que Pitarch va anant escrivint i que un dia va decidir reunir en aquest llibre. L'existència del port es coneix des de finals del segle XIV i que fins al 1992 va pertànyer al Ministeri de Defensa. «Repaso fets històrics rellevants, sobretot

en períodes bèl·lics com la Guerra del Francès, les tres guerres carlistes o la II Guerra Mundial», va explicar Pitarch, però també que van visitar el port dels Alfacs personatges com Martí l'Humà, Alfons el Magnànim, Carles III o el pintor Diego Velázquez. «El lector trobarà moltes coses que

no coneixia i també anècdotes i episodis històrics», va comentar Pitarch, qui va dir que «hi va haver molts projectes per fer un gran port, que finalment no van prosperar». «Em pregunto què hagués passat si s'hagués fet i com hagués influït a les Terres de l'Ebre», va concloure.

L'historiador Josep Pitarch, amb el seu darrer llibre.

OLÍVIA MOLET

Nuevos documentos digitalizados del Fondo de la Junta Protectora de las Obras del puerto

Este año 2018 se han pasado a formato digital unos cuantos años más de los libros de certificados y entregas del Fondo de la Junta Protectora de las Obras del puerto de Tarragona, organismo que se encargó de la gestión portuaria tarraconense desde 1790 hasta 1836.

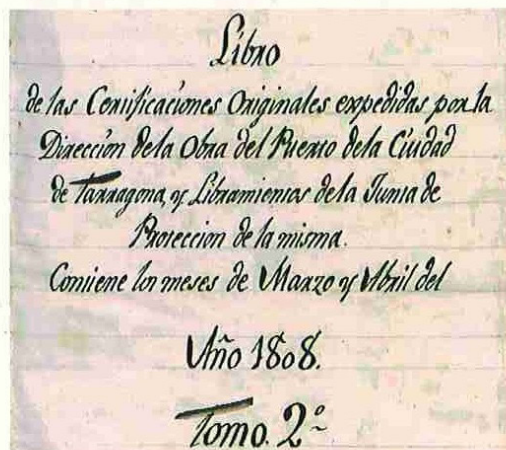
Se trata de 39 volúmenes, de los años 1805 al 1818, en los cuales queda reflejada la acti-

vidad económica del puerto de Tarragona, en forma de dos documentos básicos: los certificados y las entregas, aunque también encontramos listas de las revistas diarias que se hacían a los presidiarios que trabajaban en las obras, por ejemplo, o facturas de varios proveedores.

La serie de certificados y Entregas es muy completa, sólo faltan los años de 1810 al 1813, época de la Guerra del Francés,

que afectó gravemente la ciudad de Tarragona. En total unas 20.603 imágenes digitales disponibles en línea en la página web del puerto de Tarragona en el apartado «archivo digital».

La digitalización de documentos en los archivos tiene una doble finalidad: multiplicar su difusión y preservarlos de la manipulación directa por parte de las personas usuarias y del personal que trabaja.

Moll de Costa s/n
43004 Tarragona
Tel.: (+34) 977 259 400
exposicions@porttarragona.cat
www.porttarragona.cat